

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.75.2026

Warszawa /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 14989 Pani Posłanki Katarzyny Osos, w sprawie różnych procentowych kwot odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy wskazać, że zasady potrąceń reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749, z późn. zm.), dalej zwana „ustawą emerytalną”.

Zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 3 w związku z art. 139 ust. 1 pkt 10 ustawy emerytalnej potrącenia z tytułu odpłatności za pobyt osób uprawnionych do świadczeń w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych lub zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych nie mogą przekraczać 65% miesięcznego świadczenia.

W myśl art. 66 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 199, z późn. zm.), dalej zwanej „ustawą systemową”, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) działa na podstawie przepisów tego aktu oraz innych ustaw regulujących poszczególne zakresy jego działalności. Do zakresu działania ZUS należy m.in. ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ich wypłacanie (art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy systemowej). Ustalanie uprawnień i wypłacanie świadczeń emerytalno-rentowych odbywa się w oparciu o normy zawarte w przepisach ustawy emerytalnej, w związku z czym potrącenia tych świadczeń również powinny być dokonywane na podstawie przepisów tego aktu, w tym ww. art. 140 ust. 4 pkt 3 w związku z art. 139 ust. 1 pkt 10.

Zgodnie z art. 60 i art. 61 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”, pobyt w domu pomocy społecznej (DPS) jest odpłatny. Opłata wynosi 70% dochodu osoby umieszczonej w placówce i nie może przekroczyć pełnego kosztu jej utrzymania w DPS. Osoba opłacająca pobyt pokrywa wymaganą należność w kasie placówki lub dokonuje wpłaty na konto domu pomocy społecznej. Jeśli wyrazi na to zgodę, potrącenia opłaty może dokonać właściwy organ emerytalno-rentowy bezpośrednio z jej świadczenia emerytalnego lub rentowego (art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Trzeba podkreślić, że opłaty za pobyt w DPS ustalone są w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, a nie ustawy emerytalnej. W związku z tym, że ustawa o pomocy społecznej posługuje się własną definicją dochodu należy zaznaczyć, że przy ustalaniu wysokości odpłatności za pobyt w DPS zastosowanie ma art. 8 ust. 3 tego aktu. W rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej za dochód uważa się zatem sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku albo, w przypadku utraty dochodu, z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, pomniejszoną o miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób

fizycznych i koszty uzyskania przychodu, składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach i kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób. Na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej potrąceń za pobyt w DPS dokonuje się z dochodu łącznego osoby, a więc na przykład ze świadczenia emerytalnego i dodatków do tego świadczenia - np. dodatku pielęgnacyjnego.

Należy wskazać, że przepisy art. 140 ust. 4 pkt 3 w związku z art. 139 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określają jedynie kolejność i maksymalną wysokość potrąceń dokonywanych ze świadczeń wypłacanych z funduszu, natomiast podstawę ustalenia opłaty za pobyt w DPS stanowią wyłącznie przepisy ustawy o pomocy społecznej (art. 61 ust. 2 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Organ rentowy może, na wniosek dyrektora placówki, potrącać z emerytury i renty pensjonariusza należności z tytułu odpłatności za jego pobyt w domu pomocy społecznej, ale według zasad określonych w przepisach art. 139-141 ustawy emerytalnej. W praktyce oznacza to, że w każdym momencie DPS może odstąpić od wykonania potrącenia przez organ emerytalno-rentowy i samodzielnie dokonać pobrania od pensjonariusza opłaty za pobyt w placówce w należnej wysokości.

Należy podkreślić, że potrącanie z emerytury lub renty pensjonariusza należności z tytułu odpłatności za jego pobyt w domu pomocy społecznej przez ZUS nie jest obligatoryjne, w związku z czym stanowi tylko jedną z możliwych opcji wnoszenia opłat.

Informuję przy tym, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzono analizy w przedmiocie możliwości ujednolicenia przepisów dotyczących potrącenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej. Niemniej, ze względu na duże różnice w obu systemach, wdrożenie tego typu zmian nie jest w tym momencie rozważane.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/